

ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปราจีนบุรี

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
สพป.ปราจีนบุรี เขต 2

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

จังหวัดปราจีนบุรี

ลำดับ	ประเภทแหล่งเรียนรู้	อำเภอ	ตำบล	ชื่อแหล่งเรียนรู้	ที่อยู่	รายละเอียด	รูปภาพ ๑
2	ภูมิปัญญา (บุคคล, องค์กร, ความรู้)	เมืองปราจีนบุรี	ดงขี้เหล็ก	ศูนย์การเรียนรู้สมุนไพรบ้านดงบัง	หมู่ ๖ ตำบลดงขี้เหล็ก อ.เมืองปราจีนบุรี จ.ปราจีนบุรี ๒๕๐๐๐	เมื่อเริ่มเข้าสู่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ นายแดง มุกดาหอมยาที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านสมุนไพรประจำหมู่บ้าน ได้จัดตั้งกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบังขึ้นผ่านการสนับสนุนของทางกรมส่งเสริมการเกษตร บ้านดงบังจึงกลายเป็นหมู่บ้านที่มีชื่อเสียงด้านสมุนไพรอันดับหนึ่งของจังหวัดปราจีนบุรี และเป็นแหล่งเรียนรู้สมุนไพรแห่งแรกของเมืองไทย ที่รวบรวมความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรไว้มากมาย ตั้งแต่ขั้นตอนการปลูก เก็บเกี่ยว และแปรรูป รวมไปถึงการนวดคลายปวดเมื่อยด้วยผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร	

ลำดับ	ประเภทแหล่งเรียนรู้	อำเภอ	ตำบล	ชื่อแหล่งเรียนรู้	ที่อยู่	รายละเอียด	รูปภาพ ๑
3	ภูมิปัญญา (บุคคล, องค์กร, ความรู้)	เมืองปราจีนบุรี	ดงซีเหล็ก	ศูนย์การเรียนรู้สวนนาคะเสถียร	๙๙/๙ ม.๘ บ้านหนองจวง ตำบลดงซีเหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี ๒๕๐๐๐	จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องราวของสมุนไพรไทย ที่ทำได้ทั่วไปในท้องถิ่นและนำมาแปรรูปให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยยึดแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จัดกิจกรรมการเรียนรู้การทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ การฉีดพ่นน้ำชีวภาพเพื่อบำรุงพืช การทำเชื้อราไตรโคเดอร์มาเพื่อควบคุมเชื้อราโรคพืช การติดตั้งระบบโซลาร์เซลล์ ซึ่งใช้กับระบบปั้มน้ำเพื่อประหยัดไฟฟ้า เรียนรู้การทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ จากรังไหมและสมุนไพร เช่น สบู่ใยไหม น้ำคอลลาเจนใยไหมสกัดบำรุงผิว ชาใบหม่อน เป็นต้น	

ลำดับ	ประเภทแหล่งเรียนรู้	อำเภอ	ตำบล	ชื่อแหล่งเรียนรู้	ที่อยู่	รายละเอียด	รูปภาพ ๑
4	ภูมิปัญญา (บุคคล, องค์กร, ความรู้)	กระทุ่มแพ้ว	บ้านสร้าง	ทอเสื่อกก	หมู่ที่ ๔ บ้านกระทุ่มแพ้ว ตำบลกระทุ่มแพ้ว อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี ๒๕๑๕๐	ศูนย์ทอเสื่อกกที่ตำบลบางปลาร้า จะมีแปลงสาธิตการทำนากก การย้อมสี จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการทอเสื่อกกเสมอ แต่เดิมทำใช้ภายในครอบครัว และเมื่อมีจำนวนมากจึงนำออกจำหน่ายเป็นผืนเสื่อ ต่อมาได้พัฒนาเป็นของที่ระลึกต่างๆ เป็นเสื่อพับและรับทำสินค้าจากแบบเสื่อตามใบสั่ง พระครูโกศลถาวรกิจ เจ้าอาวาสวัดบางแดน มีแนว ความคิดว่าเสื่อกกของอำเภอบ้านสร้าง	
5	ภูมิปัญญา (บุคคล, องค์กร, ความรู้)	บางพลวง	บ้านสร้าง	ผลิตภัณฑ์จากกก	๔๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลบางพลวง อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี	เสื่อกก ทำจากกก แต่เดิมชาวอำเภอบ้านสร้าง นำกกสามเหลี่ยมมาจักเป็นเส้นแล้วทอเป็นเสื่อใช้ภายในครอบครัว ต่อมามีการทำขึ้นเพื่อจำหน่ายออกไปยังท้องที่ต่างๆ เพื่อทำรายได้ เป็นอาชีพเสริม ปัจจุบันมีการทำนากก แทนนาข้าว โดยเฉพาะที่ตำบล บางปลาร้า มีการนำกก กระจูดหรือกกกลม มาปลุกเพื่อตัดขาย และใช้เองอย่างกว้างขวาง	

ลำดับ	ประเภทแหล่งเรียนรู้	อำเภอ	ตำบล	ชื่อแหล่งเรียนรู้	ที่อยู่	รายละเอียด	รูปภาพ ๑
6	ภูมิปัญญา (บุคคล, องค์กร, ความรู้)	เมืองเก่า	กบินทร์บุรี	กลุ่มผู้ปลูกผักกระเฉดชะลูดน้ำ	หมู่ที่ ๑๕ ตำบลเมืองเก่า อำเภอ กบินทร์บุรี จังหวัด ปราจีนบุรี	เดิมชาวบ้านหมู่ที่ ๑๕ มีอาชีพทำนา แต่เนื่องจากเป็นที่ราบลุ่ม ทำให้เกิดน้ำท่วม ทำนาไม่ได้ผล ชาวนาจึงหันมาปลูกผักกระเฉด และทำผักกระเฉดชะลูดน้ำ ซึ่งปัจจุบันเป็นที่นิยมของตลาดมาก มีการรวมกลุ่มกัน เพื่อช่วยเหลือกันทั้งทางด้านการผลิต การตลาด ถ่ายทอดขั้นตอน และเทคนิคการทำไปสู่ชุมชนอื่น	
7	ภูมิปัญญา (บุคคล, องค์กร, ความรู้)	โพธิ์งาม	ประจันตคาม	ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่	บ้านไทรงาม ตำบล โพธิ์งาม อำเภอ ประจันตคาม จังหวัด ปราจีนบุรี ๒๕๑๓๐	จังหวัดปราจีนบุรี เป็นแหล่งที่มีไม้ไผ่ชนิดต่างๆ ขึ้นอยู่ตามธรรมชาติเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงนำมาทำเครื่องจักสานไว้ใช้ในครัวเรือนและส่งออกจำหน่ายเป็นรายได้พิเศษ นอกเหนือจากการทำไร่ทำนา การทำหมวกจักสานด้วยไม้ไผ่ เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยที่นำวัสดุไม้ไผ่ที่มีอยู่ในท้องถิ่นจำนวนมากมาประยุกต์ใช้งานให้เกิดประโยชน์ และยังสร้างรายได้ แต่เดิมทำในยามว่างจากการทำงานหลัก	

ลำดับ	ประเภทแหล่งเรียนรู้	อำเภอ	ตำบล	ชื่อแหล่งเรียนรู้	ที่อยู่	รายละเอียด	รูปภาพ ๑
8	ภูมิปัญญา (บุคคล, องค์ความรู้)	โพธิ์งาม	ประจันตคาม	ผลิตภัณฑ์จาก เถาวัลย์	๑๑๖ หมู่ ๑๐ ตำบล โพธิ์งาม จังหวัด ประจันบุรี ๒๕๑๓๐	เนื่องจากจังหวัดปราจีนบุรียังมีพื้นที่เป็นสภาพป่าอยู่มาก จึงมีเถาวัลย์อยู่มากมายเกษตรกรได้นำเถาวัลย์ตามชายป่ามาประดิษฐ์เป็นของใช้ ซึ่งในปัจจุบัน ได้มีการพัฒนารูปแบบให้น่าซื้อหา และมีแบบให้เลือกหลากหลาย	
9	ภูมิปัญญา (บุคคล, องค์ความรู้)	บุพราหมณ์	นาดี	ผลิตภัณฑ์ใบลาน	๕๒๕ หมู่ ๑ บ้านทับลาน ถนนกบินทร์บุรี-นครราชสีมา ตำบลบุพราหมณ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี ๒๕๒๒๐	เนื่องจากพื้นที่บริเวณนี้ได้ชื่อว่าเป็นป่าลานที่อุดมสมบูรณ์ที่สุด ชาวบ้านจึงนำวัสดุใบตามธรรมชาตินี้มาผลิตเป็นสินค้าแปรรูปที่น่าสนใจ นานาชนิด หมวกใบลาน เป็นอีกหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมมาก	

ลำดับ	ประเภทแหล่งเรียนรู้	อำเภอ	ตำบล	ชื่อแหล่งเรียนรู้	ที่อยู่	รายละเอียด	รูปภาพ ๑
10	ภูมิปัญญา (บุคคล, องค์กร ความรู้)	ลำพันทา	นาดี	ขนมเขี้ยว	หมู่ ๑ ตำบล ลำพันทา อำเภอ นาดี จังหวัด ปราจีนบุรี	เป็นขนมที่ขึ้นชื่อที่สุดของอำเภอนาดี เป็นขนมที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นโดยแท้ ขนมเขี้ยวมรดกแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาที่เป็นกระบวนการ ตั้งแต่การเลือกสรรวัตถุดิบ และกรรมวิธีทำให้สุก โดยอาศัยฝีมือของผู้ทำเป็นประการสำคัญวัตถุดิบที่นำมาทำแยกเป็น ๒ ส่วน คือ ตัวแป้ง และไส้ ตัวแป้งเป็นแป้งที่ได้จากข้าวเจ้าผสมใบเตย ส่วนไส้ขนมนั้นประกอบด้วย มะพร้าวขูด ถั่วเขียวผ่าซีก ฝรั่งนึ่งจนสุกผสมกันกับเกลือให้มีรสชาติเค็มปนมันจากมะพร้าว	
11	ภูมิปัญญา (บุคคล, องค์กร ความรู้)	บ้านสร้าง	บ้านสร้าง	กระยาสารท บ้านสร้าง	หมู่ ๒ ตำบลบ้านสร้าง อำเภอบ้านสร้าง จังหวัด ปราจีนบุรี	กระยาสารทที่เกิดขึ้นจากความตั้งใจของชาวบ้าน ที่ร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านสร้างที่อยากให้คนได้ลิ้มรสความอร่อยของกระยาสารทฝีมือชาวบ้าน จนกลายเป็นสินค้ายอดนิยมของจังหวัดปราจีนบุรีเพราะกระยาสารทหอมหวานเหนียวหนึบ รสชาติเข้มข้น	

ลำดับ	ประเภทแหล่งเรียนรู้	อำเภอ	ตำบล	ชื่อแหล่งเรียนรู้	ที่อยู่	รายละเอียด	รูปภาพ ๑
12	ภูมิปัญญา (บุคคล, องค์กร, ความรู้)	โพธิ์งาม	ประจันตคาม	ไม้กวาดดอกหญ้า	๘๐ หมู่ ๑๗ บ้านยาง ตำบลโพธิ์งาม อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี ๒๕๑๓๐	ไม้กวาดดอกหญ้าแต่เดิมที่ทำการผลิตในเขตตำบลโพธิ์งาม จะสามารถแบ่งประเภทตามลักษณะรูปร่างของผลิตภัณฑ์ ซึ่งในปัจจุบันมีให้เห็นอยู่ ๕ ชนิด คือ ไม้กวาด ๔ เส้า, ไม้กวาด ๖ เส้า, ไม้กวาดกำ, ไม้กวาดงอ และไม้กวาดบล็อคพลาสติก เนื่องจากความต้องการของตลาด และแบบอื่นที่นอกเหนือจากแบบนี้จะเป็นผลิตภัณฑ์ไม้กวาดที่มาจากภาคอื่นๆ โดยมีร้านค้าส่งได้นำมาขาย นอกจากไม้กวาดดอกหญ้าแล้ว ภายในตำบลยังมีการผลิตไม้กวาดทางมะพร้าว (สำหรับกวาดใบไม้และกวาดน้ำ) และ ไม้กวาดไยตาล (สำหรับกวาดหยากไย) รูปแบบในการทำก็เริ่มหลากหลาย และมีสีสันมากขึ้น	

ลำดับ	ประเภทแหล่งเรียนรู้	อำเภอ	ตำบล	ชื่อแหล่งเรียนรู้	ที่อยู่	รายละเอียด	รูปภาพ ๑
13	ภูมิปัญญา (บุคคล, องค์ความรู้)	ดงบัง	ประจันตคาม	ผ้าทอมือ	หมู่ ๑ บ้านดงบัง ตำบล ดงบัง จังหวัด ปราจีนบุรี ๒๕๑๓๐	การทอผ้ามีมานานตั้งแต่สมัยในอดีตจนถึงปัจจุบัน แต่รูปลักษณะผลิตภัณฑ์มีการพัฒนาเรื่อยมา จากผ้าไหมจนถึงผ้าฝ้าย เนื่องจากสมัยโบราณมีการปลูกต้นหม่อน นำใบหม่อนมาเลี้ยงไหม นำเส้นไหมมาทอผ้าไว้ใช้ในครัวเรือน เหลือจากใช้ก็นำมาแลกเปลี่ยนกัน ต่อมาชาวบ้านเลิกปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ทำให้ไม่มีเส้นไหมสำหรับทอผ้า ชาวบ้านจึงรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มทอผ้า โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอประจันตคามและองค์การบริหารส่วนตำบลดงบังสนับสนุนก็ทอผ้า จำนวน ๖๐ ตัว และสนับสนุนวัสดุ (เส้นด้าย) ในการทอผ้า ทำให้ชาวบ้านมีอาชีพเสริมจากการทำนา มาทอผ้าเพื่อการค้า ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสตรีทอผ้า ได้แก่ ผ่าถุง ผ่าขาวม้า ผ่าตัดเสื้อ ผ่าโสร่ง ผ่าหม่มไหมพรม	

កម្ពុជាសង្គម

